

Disputatio medica inauguralis de febre quotidiana intermittente

<https://hdl.handle.net/1874/343260>

Q. D. B. V.
DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE

FEBRE QUOTIDIANA
INTERMITTENTE,

QUAM

SUMMO FAVENTE NUMINE

Ex auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOHANNIS MUNNICKS,

Reip. Ultrajectinae Poliatri, atque in inlytâ ejusdem Academiâ
Medicinæ, Anatomæ & Botanices Professoris Ordinarii,
NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, ut & Gratiosa
Facultatis MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in arte MEDICA Honoribus ac
Privilegiis legitimè consequendis,
Examini Publico submittit

JOHAN CAROLUS SPIES, Wernigerodensis.
Ad diem 25. Februarii, horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,
Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō lōc LXXXVI.

Illustrissimo Comiti ac Domino

D O M I N O

ERNESTO

Comiti de Stolberg,
Koenigstein, Rutsch-
fort, Wernigeroda &
Hohnstein, Domino
in Epstein, Muntz-
berg, Brayberg, Aig-
mont, Lora & Klet-
tenberg, &c.

Comiti ac Domino meo clementissimo.

ILLUSTRIS-SIME COMES
DOMINE clementissime.

œlitus ad mortales^s devenisse **NOSCE TE IPSUM** haud incongruè dixerunt Veteres , ac proinde omnibus omninò fuit sacratissimum , quodque mihi , cùm alioquin culpâ dignus essem maximâ , quôvis tempore , quolibet in loco de meliori , quod ajunt , nota commendavi . Atque ideò , dum memet ipsam novi , scio fateorque lubentissimè , longè me esse inferiorem , quàm ut **ILLUSTRIS-SIMÆ EXCELLENTIÆ TUÆ** aliquid Eâdem dignum offerre meis infit viribus , maximum hâc meâ inexcusabili audaciâ peccatum me commisisse , nullus nego ; Clementi tamen oculo ut **ILLUSTRIS. EXCELL. TUA** illud ipsum jam nominatum aspiciat deli-

ctum, supplex rogo oroque. Vilitatem
interim doni, quod offero, venerationis
veritas, quâ EXCELLENTIAM
TUAM suspicio atque deveneror
maximâ, compenset. Accipe igitur,
ILLUSTRISIME COMES, accipe
hunc parvum quidem, sed magno cum
labore enixum foetum, admitte eun-
dem sub tutelam, ut de benignitatis
TUÆ Magnitudine prospectus, nullâ
à momo, quicquid etiam conetur, affi-
ficiatur injuriâ, sed diu maneat super-
stes. Infuper & me consuetâ TUA
connatâque & verè ILLUSTRIS Cle-
mentiam in numerum eorum, quos Pa-
trocinio dignaris, recipe, ac denique
permitte, ut singularis illa mihi semper
affulgeat gratia, quâ ad ultimum usque
vitæ meæ halitum appellari possim

ILLUSTRISIMÆ EXCELLENTIÆ TUÆ

Ulirajecti die 25. Feb.

M. DC. LXXXVI.

Subjctissimâ observantiâ addictus servus.

JOH. CAROLUS SPIES.

P R O O E M I U M.

Um multi sint, qui ex preconcepta quadam, quod saepe fieri solet ab iis, qui rem non rectè ac minùs accuratè perpendunt, opinione Febris Quotidianæ existentiam planè negent, illam pro non-ente habeant, & potius tertianam duplicem vel quartanam triplicem nominandam esse contendunt; melioribus insistentis viis, firmioribusque instructus fundamentis Disputationem præsentem Inauguralem de Febre Quotidiana Intermittente conscribere sum arbitratus, & quidem ideò potissimum, quoniam ipse eandem tum Wittenbergæ in fœmina, tum Lugduni Batarorum in Nosocomio itidem in fœmina bis observavi. Experimentiâ igitur munitus, negandam non omninò esse febrim hanc cum Horstio in observ. p. 22. & B. Etmullero in oper. theor. & pract. l. 1. p. 269. opinor, ac solùm illam tertianam duplicem, vel quartanam triplicem tunc demum appellandam, quando tertiana vel quartana præcessit, istam verò rectiùs quotidiana-

tidianam dicendam, quæ statim à morbi principio quotidie invasit, autumo:quam distinctionem elegantissimam notavit Nobiliss. atque Experientiss. Dn. D. Sperling, Practicus Wittenbergeusis ut felicissimus sic desideratissimus, Præceptor meus ob fidelitatem informationis incomparabilem nunquam satis deprædicandus, in C.M. S. de Febr. titul. de Quotidiana. Conferatur etiam Höferus in Herc. Medic. l. 6. p. 353. ubi nonnullas dictarum februum differentias doctè satis adducit. Nunquam tamen cum Joële in oper. med. T. 5. S. 2. p. 30. febrim quotidianam pronuntiabo vulgatissimam, rarissimam potius esse cum Horstio l. c. Hollerio de morb. intern. l. 2. p. 719. Fernelio l. de different. febr. cap. 12. Timæo à Guldenkleee casib. medic. l. 8. p. 358. aliisque concedo lubentissimè, raritas interim rei non tollit rei existentiam. Paucis hisce de Febris Quotidiana existentia Proæmii loco premisis, ad naturam ejusdem pro virium ac judicii debilitate explicandam progrediar. Faxit DEUS ut fiat feliciter. DIS-

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
FEBRÆ QUOTIDIANA
INTERMITTENTE,

T H E S I S I.

 Ebris juxta nonnullos à *ferveo* seu *ferbeo*, secundum alios à *februo*, Græcis καθαίρω expurgo, deducitur, unde etiam à quibusdam vocatur *Sanguipurgium*. *Caprili* lib. de febr. p. 182. dicitur *pituitosa*, aliis *phlegmatica*. Græcis πυρετός ἀμφοτέρων; Germanis das tägliche fieber audit. *Quotidiana* appellatur, quia quotidie invadit, sicut tertianæ vel quartanæ nominantur illæ, quæ tertio vel quarto die inclusivè sumto novo affligunt paroxysmo. *Intermittens* denique insignitur, ut distinguatur à quotidiana continua, quæ quidem remittit, nunquam tamen intermittit.

I I.

Inter plurimas ab Autoribus traditas febris nostræ definitiones sequens præcipue nobis arridet, quod sit *fermentatio sanguinis p. n.*, à commistione fermenti febrilis (Th. VI. describendi) cum sanguine orta, variis stipata symptomatibus, quotidie horis potissimum pomeridianis circa vesperam invadens & postmodum, fermentò febrili discussò vel subactò, ad plenariam intermissionem veniens. Descriptio hujus febris per affectum, quod facit *Piens Tr. de febr.*, nimis longè est petita, non minus ac illa, quando tussis per irritationem spirituum est explicata, quippe quæ de plurimis aliis affectibus quoque prædicari potest.

III. Spe-

III.

Spectat in februm classe ad febres putridas, dum à pituita putrescente ortum suum trahit juxta veteres, aliàs quoque ad morbos intemperiei referri potest.

IV.

SUBJECTUM paroxysmorum est Cor; subjectum causæ verò sunt primæ viæ & inter has potissimum ventriculus, quod ex conjunctis symptomatibus facile est colligere, unde *Helmontius* rectissimè stomachum nominavit certaminis febrilis palæstram. De structura stomachi consulantur *Bartholinus*, *Diemerbroek* aliique Anatomici. Fermentum stomachale autem simul intelligimus, dum de ventriculo loquimur, quatenus illud ipsum à natura sua acido-volatili desciscit & versus fixiorem acidiorumque & admodum debilem statum vergit, ut ingestorum centra legitimè solvere non valeat, sed loco chyli laudabilis cruditates pituitosas producat. Massa sanguinea, quod quidam volunt, propria materiæ febrilis sedes non est, si enim in eadem materia peccans hæreret, tunc lege circulationis cordi semper communicaretur, atque sic non intermittens, sed continua foret febris, quod accuratissime notarunt laudatus *Dn. D. Sperling* l. c. *Marggravius in prodrom. medic. pract. p. 77.* & *D. Sacchus in Irid. Febril. c. 12. p. 210.* Quod si verò diu duret malum, tunc sanguinem quoque inquinari & sic subjecti vice fungi posse nulus nego. Obstructiones & tumores in hepate, liene & pancreate interdum notabiles effectus potius sunt quàm scaturigo mali, ut inde pro vero subjecto haberi non possint. Senes aliique temperamento humido ac strigido donati, mulieres, obesi, ut & mucosa ac succida pneritia ad nostræ febris susceptionem maxime sunt dispositi. Remote etiam caput juxta *Schneiderum* afficitur.

V.

CAUSA IMMEDIATA PROXIMA est fermentatio sanguinis p. n. orta à fermenti febrilis cum sanguine commistione. Quamprimum enim chylus vitium in primis viis nactus sanguini affunditur, illicò dicta fermentatio ob liberum materiæ primi elementi interclusum cursum subsequitur, hac enim ratione
major

major vel minor oritur fermentatio, prout particulæ heterogeneæ magis vel minus resistunt jam nominatæ primi elementî materiæ.

V I.

CAUSA MATERIALIS, quam sub fermenti febrilis nomine in definitione proposuimus, est humor quidam serosus, excrementarius & subacidus, qui in ventriculo & intestinis copiose genitus cum chylo mediantibus mesenterii ductibus lacteis ac thoracico laterali massæ sanguinæ infunditur, ubi fermentationem p. n. dicto modo excitat, paroxysmumque inducit. *Sylvius in Prax. l. 1, cap. 28. §. 30. & cap. 30. §. 58. ut & Regnerus de Graef de succ. pancreat. c. 9. & II.* omnium omnino febrium intermittentium causam esse succum pancreaticum asserunt, quod an credendum sit, prudentioribus judicandum linquo, hoc tamen adhuc semel moneo, quod obstructions ac tumores in pancreate febricitantium repertæ pro effectis rectius sint habendæ; dictus insuper liquor non est acidus, ut volunt, sed merè insipidus, neque ad fermentationem cum bilè in intestinis, chylique depurationem, sed quod obiter addo, ad chylum & excreta fluidiora reddenda, ut chylus eò melius tenuissimos angustissimosque lacteorum tubulos intrare, excreta verò commodius per longos intestinorum anfractus delabi queant.

V I I.

Ut de INTERMISSIONE jam quædam afferam, contingit eadem tum vasorum lacteorum, tum ipsius ductûs *Pecquetiani* (vel ut alii volunt *Biliani*) obstructione (ab alio enim deduci non potest intermissio, inquit *Clariss. D. Sacchus l. c. p. 212.* nisi ab obstructione, quæ liberum materiæ cursum interdicat) tum denique à materiæ peccantis quantitate insufficienti & ineptitudine ad movendum. Quemadmodum enim in defluxionibus catarrhalibus non quovis tempore peccantem eliminari materiam constat, sed tunc demum, quando tanta est materiæ collecta quantitas, ut vasa nihil insuper recipere, naturaque nil præterea tolerare valeant, ast eandem potius à novo superveniente humore propulsam eliminant: ita in præsentī quoque affectu res sese habet cum intermissione, quando scilicet sæpe memora-

rata vasa materiâ paroxysmum inducturâ repleta sunt, natura hęc modo gravata ab illo ipso onere se liberandi munus aggreditur.

VIII.

Quod autem *quotidie ac stato* quidem tempore recurrat, res altioris est indaginis, spero tamen meam in sequentibus duabus thesibus proponendam hac de re sententiam quibusdam (omnibus enim placere est impossibile) aliquo modo fore satisfacturam.

IX.

Fieri verò *quotidianam febris invasionem* puto (1) ob *materia peccantis copiam*, in hac febre enim plura ad istius materiæ generationem concurrunt viscera, unde majorem ejus oriri quantitatem necesse est, multi simul & plures quàm in ulla alia intermittente hęc obstruuntur ductus lactei, (quod ex virium lapsu patet, qui major in hac quàm nulla alia febre ad ἀνωπύξιαυ perveniente notatur) in quibus proinde copiosius colligitur, hinc mole sua ac vitio illos ipsos irritat, citiusque quàm in aliis fieri solet sui eliminationem exposcit. (2) *Propter materia peccantis fluxilitatem*, serum enim omnium maximè ad fluxum est dispositum, jam quia febris nostra est serosa, serumque hęc peccat copiâ, mirum non est, quod paroxysmi quotidie affligant. Hisce doctissimus *Piens* *tr. de febr. p. 242.* addit (3) *foci conditionem*, si scilicet aptus existat & commodus habeat meatus, ut facili inde effluere negotio queat materia, si quoque sensibilis valde sit, ut particulæ febri-les diu ibidem nequeant remorari, verùm singulis exinde diebus pellantur ac moveantur.

X.

Stato tempore quod fabulam repetat, à consuetudine potissimum esse deducendum arbitror; quemadmodum enim, qui venæsectionem vel cucurbitulas cum scarificatione in usum vocare consueverunt, nec justum debitumque tempus observant, natura eorum sanguinis quantitate gravata ab eadem ad excretionem stimulatur, pruritusque exsurgunt maximè molesti: sic quoque si natura semel vel bis certo temporis intervallo sustinuit paroxysmum, assueta quasi eodem tempore, quæ sibi molesta sunt, excernit, novamque hęc pacto producit invasionem.

XI. CAU-

INAUGURALIS.

X I.

CAUSÆ PROCATARCTICÆ, quæ ad nostræ febris productionem possunt concurrere, sunt variæ. Sic AER hybernus humidus ac frigidus inspiratus, & quatenus insensibilem transpirationem impedit, venit accusandus. CIBI flatulenti, humidi, coctû difficiles, crudi ut & in nimia assumti copia plurimum conferunt. POTUS largior, potus aquæ frigidæ in non adfuetis coctionem vitiat & cruditates cumulat aquosas. MOTUS post partum nimius animales exhaurit spiritus, ut coctio negligatur.

QUIES contra excedens, dum partes chyli optimæ explicari non possunt, excrementis verò admistæ remanent, cruditates producit. Eadem est SOMNI immodici ratio. VIGILIÆ in seram usque noctem protractæ, quatenus spiritus animales dissipantur, ut coctionis officio adesse nequeant, cruditatem autores sunt communissimi. EXCERNENDA si retineantur, & RETINENDA si excernantur, multum contribuunt. ANIMI PATHEMATATA, quatenus partim humores nimis movent, partim spiritus & calorem deprimunt, cruditatum proventui bonam dant occasionem. Multi insuper morbi prægressi, suum ad nostram febrim inducendam conferunt symbolum, ut defluxiones catarrhales, obstructio mensium, febres continuæ, cujus rei exemplum notare licuit in Nosocomio Lugdunensi anno 1685. mens. Decembr. & similes.

X I I.

Alia ab Autoribus nuncupatur *exquisita*, alia *spuria*, licet hæc differentia in nostro affectu accuratè notari non possit. *Primaria* quoque & *essentialis* est alia, alia *secundaria* & *symptomata*. *Simplex* & *composita*; *Epidemia* denique, ut quidam volunt & *sporadica*.

X I I I.

SIGNUM nostræ febris PATHOGNOMONICUM est quotidiana invasio cum frigore & insequente calore, ad plenariam intermissionem veniens. Varia insuper in hac febre occurrunt, quorum in sequentibus danda est ratio. *Frigus* respectivè lenè est, acidum enim hîc debilius sulphur sanguinis, utpote causam nostri caloris, non tantopere deprimat, ut in tertiana vel quartana fieri consue-

vit. *Calor* est lentus, quia serum copià peccans non citò potest subigi. *Circa vesperam ingruit*, quia est morbus serosus, serosi autem morbi noctu propter aërem tunc magis humidum ac frigidum sumunt incrementa. *Vomitus pituitosi* modò ante, modò in paroxysmo sæpissimè adsunt, ob materiæ contentæ vitium & copiam, quæ fibras ventriculi irritat & motum spasticum producit; Eadem quoque *doloris gravativi* in stomacho autor est, & quatenus principium fermenti stomachalis acido-falsum & volatile dissociat, enervat ac figit, fibras ventriculi laxat, vimque spirituum fermentum illud actuantium obtundit, *appetitum destruit*. *Cutis est pallida*, *pulsus tardus*, ob legitimam sanguinis circulationem impeditam. *Urina emittitur alba & cruda in principio*, ob calorem depressum & coctionem vitiatam, unde sal & sulphur non eliciuntur nec expanduntur, color autem urinæ radicaliter à sulphure, explicativè à salibus est inquit *Excell. D. Wedelius in theoremat. rubicundior* verò fit in *progressu*, quia calor augetur & coctio melioratur. Ingruente paroxysmo frigus in *corporis extremitatibus* est notabile ob calorem tunc magis imminutum, in *naso* juxta quosdam potissimum observatur, quia est pars serosa, & quia mucus etiam in statu naturali est frigidus. *Dormiendi adest in paroxysmo cupiditas*, quoniam pauciores feceruntur spiritus, qui insuper partibus aqueis immerguntur, ut liberè per cerebrum ac nervosum genus meare non possint. *Deliqium animi* lene quandoque notatur in paroxysmo, & vel propter consensum ventriculi, inprimis si cardialgia adfit, vel propter spirituum cor influxurorum suppressionem, vel denique ob ipsum eorundem defectum in debilibus contingit. *Vires valde prosternuntur*, quia succus nutritius non rectè distribuitur, nec ob heterogeneitatem assimilatur. *Cum sudore finiuntur paroxysmi*, quia pituita tunc temporis multum est attenuata. *Diutius durat paroxysmus quam in ulla alia intermittente*, ut plurimum enim ad 12, 14 vel 18 horas & ultra extenditur, tamdiu scilicet durat paroxysmus, usque dum materia peccans, quæ paroxysmum inducit, vel insensibiliter in auras eliminetur, vel aliquantisper domita ac mitior facta subigatur, debitisque viis per sudorem aut urinam evacuetur; Hinc cum in febre quotidiana humoris serosi excrementitii

mentitii copia peccet maxima, oppidò constat, quod, dum citò subigi nequit, afflictio duret longius.

X I V.

Circa PROGNOsin notandum, quod præsens febris fit morbus chronicus, & duret ad 40. ac juxta *Franc. Grembs in arbor. integr. & ruin. homin. p. 388.* ad 64. dies, imò ad aliquot menses & ulterius. Urina si nullum habet sedimentum, si paroxysmi longius affligunt, si anticipant, diutius durabit febris. Si diu durat, in cachexiam imò ipsam hydropem ægrum dare potest præcipitem, quia tractu temporis sanguis crudus & aquosus evadit, in lethargum quoque & carum mutari potest, si pituita in capite cumulata poros cerebri vel illapsu in eosdem, vel compressione occludit, atque hinc spirituum animalium motum per dictos poros & nervosum genus modò minùs ut in lethargo, modò magis ut in caro inhihet, ut alia mala silentio præteream. Difficillime insuper cedit remediis inveterata & Medicorum famæ insidias struit haud exiguas. Aliàs juxta *Hippocr. libr. IV. Aphor. 43.* febres, quocunque modo intermittant, periculo vacant, quamobrem idem de febre nostra, utpote quæ intermittens est, erit dicendum. Invasio, quæ circa vesperam accidit, non tam periculofam reddit febrem, diurna enim nocturnâ est periculofior, ut docet *Hippocrates 3. epidem. quia longiores habet accessiones, vid. etiam de hoc Riverius in Prax. l. 17. B. Ermiüllerus l. c. & Piens tr. de febr. p. 244.* Quò citius apparet sedimentum in urina, eò citius judicatur, & quò breviores sunt paroxysmi, quò magis quoque postponunt, eò brevior erit febris, notat enim materiam febrilem nec in magna generari copia, nec citò moveri. Bonum etiam licet non infallax signum est labiorum efflorescentia, abscessus quoque interdum solvunt febrem ut & alvifluxiones.

X V.

Theoriâ breviter delineatâ, ad CURATIONEM progredimur, quæ vel in proxysmo, vel extra illum instituitur.

X V I.

IN PAROXYSMO quidem sola diluentia ac sitim sedantia ex aq. card. bened. centaur. minor. decoct. hord. ceras. nigror. &

similibus cum sirup. corallor. *Querc.* de card. bened. parçè, tinct. rofar. spir. sal. vitriol. in refracta dosi maritata locum inveniunt, quæ tamen etiam rectius, si fieri potest, omittuntur. Si verò lipothymia superveniant, internè cinamomum, spec. cordial. temperat. confect. alkerm. essent ambr. tinct. cinamom. v. cinamom. cydon; externè facculi ad pulsus ex cordialibus parati & spiritu theriacali camphorato irrigati, it. balsam. apoplect. *Croll.* aq. apoplect. & similia in usum vocari possunt.

XVII.

EXTRA PAROXYSMUM instituitur curatio remediis ad indicationes directis. INDICATIONES verò hæ sunt, *ut humores pituitosi evacuentur, chyli vitium corrigatur & tertio denique ut stomachus ac reliqua viscera roboventur.* Non verò conducit hîc evacuatio per VENÆSECTIONEM instituta, imò, licet à multis sine causa commendetur, plus nocet quàm prodest in hac febre, quia primò materia peccans non hæret in sanguine, *ut Th. IV. dictum est,* postea calorem deprimit, sanguinis tonum destruit, spiritus animales cum viribus absumit & materiæ in primis viis hærenti liberiolem in massam sanguineam concedit aditum, quo fit ut paroxysmus prolongetur, quod aliquando, dum quidam genium hujus morbi forte ignorans venæsectionem administrari jusserat, observare licuit. Negligendam igitur omninò esse in hac febre venæsectionem *cum B. Regio Medico quondam hujus loci accuratissimo & Philosopho subtilissimo in Prax. Medic. p. 192. existimo,* nisi à mensium vel hæmorrhoidum obstructione oriatur, tunc enim in pede celebrari cum fructu posse, nullus nego. Nec locum hîc habent CUCURITULÆ SCARIFICATÆ, omnis enim sanguinis evacuatio ob jam datas rationes nocet. VESICATORIA, quia sæpius, quod Autores annotarunt, ulcera relinquunt rebellia, non omninò sunt tuta. Qui evacuationem per FONITCULOS impetrare desiderat, desideratum effectum non semper impetrabit. FRICTIONES in toto corpore possunt institui, serum enim stagnans reddunt fluxile, poros corporis aperiunt & transpirationem promovent.

XVIII.

Longè meliorem ac tutiorem edunt effectum evacuantia interna,

terna, quæ quidem varia sunt, non tamen contemnenda, sed potius usurpanda. Inter hæc primò consideranda veniunt DIGESTIVA, quæ, licet non tam manifestè evacuent ut purgantia aliaque in sequentibus proferenda, non verò prætereunda esse judico, quatenus enim humores in corpore stagnantes obstructionum autores reddunt fluxiles & ad meliorem disponunt evacuationem, eatenus valde conveniunt. Faciunt autem hoc flor. sal. ammon. s. & martial. tartar. tartarif. sal. digestiv. *Sylv.* & alia falia, tinct. tartar. comp. antimon. tartarif. mart. cydoneat. essent. vitriol. mart. antiscorbut. elixir propr. rhabar. mistur. simpl. &c.

X I X.

Evacuant secundò PURGANTIA, quæ in hac febre maximè sunt proficua, dum irritando humores jam fluxiliores educunt. sint tamen non nimis fortia & cum judicio adhibeantur, parenturque ex phlegmagogis, qualia sunt fibr. helleb. nigr. rhabarb. rad. mechoac. alb. fol. sen. agaric. in infusis cum aliis exhibenda, M. Pil. tartar. *Bont.* extr. phlegmag. trochisc. agaric. resin. galap. magist. g. g. spec. diagalap. *Myns.* & similia cum stomachicis maritata.

X X.

Evacuant etiam VOMITORIA, quæ purgantibus hîc loci præferimus, nisi adsint contraindicantia. Ideò autem præcipuè prodesse dicimus, quia materia peccans in stomacho collecta optimè per eadem evacuatur. Inter innumera verò ab Autoribus descripta usitatiora ac tutiora hodie sunt tartarus emeticus à gr. iij. ad iv. cum rhabarb. radic. ari & crystall. tartar. infusum. croc. metall. vitri antimon. aq. benedict. *Ruland.* ad ℥ij. vel ℥iij. pro ratione subjecti.

X X I.

Evacuant porrò SUDORIFERA, quæ post purgatos humores crassiores magni sunt usus, quatenus minutissima vasa transeundo serum adhuc in quibusdam partibus hærens dissipant & ad corporis peripheriam pellunt ac per cutis poros eliminant. Non excedatur verò in illorum usu, facile enim noxa potest subsequi, quam, nonnullo sudorifera scæminæ cuidam hoc affectu labo-

laboranti excessivè & inconsideratè propinantesecutam fuisse notavi. Sunt autem vel volatilia, vel fixa: Ex his pulverem Bezoard. *Wedel. D. D. Sperling.* specif. cephal. *Mich.* unicorn. foss. &c. commendamus, quò à quibusdam radix cava ad ʒj. data refertur. Ex illis sp. bezoard. *Buss. sudorif. Schneider.* sal. ammon. f. & succin. liquor. c. c. succinat. tinctur. Bezoard. *Wedel. D. D. Sperl.* laudamus.

X X I I.

Pertinent denique ad evacuantia DIURETICA & parari possunt ex asell. præp. lapid. cancr. magist. testar. ovor. strut. sale succin. volat. ononid. M. Pil. de terebinth. tinctur. silic. *Glauber.* tartar. comp. essent. succin. spir. tartar. rectif. & similibus.

X X I I I.

Chyli vitium tollunt, visciditatemque & subaciditatem remonent SPECIFICA. Talia sunt pulv. febrifug. *D. D. Sperl.* stomachal. Ejusd. specif. antifebr. *Croll.* mater perlar. perle, lapid. pretios. in ditioribus, corall. rubra, alba, ol. antifebr. *Wedel.* caryophyll., cinamom. essent. stomach. sæpe laudati *D. D. Sperl.* quæ certè in hoc affectu est egregia, essent. absinth. comp. elix. propriet. sp. sal. ammon. succinat. extr. gentian. salia herbar. &c. ex quibus variè confici possunt formulæ, ut:

℞. Pulv. antifebr. *Croll.* ʒss. perlar. pulv. stomach. *D. Sperling.* a. gr. xv. ol. antifebr. *Wedel.* gt. j. M. F. l. a. pulvis D. in charta pro dosi.

℞. MPil. de succin. ʒss. extr. gentian. gr. xv. ol. caryophyll. gt. j. M. F. l. a. pilulæ D. pro dosi.

℞. Essent stomach. *D. Sperling.* ʒij. sp. sal. ammon. succin. ʒj. M. D. in vitro 80. gt. pro dosi.

X X I V.

Tertiæ indicationi satisfacere poterimus remediis stomachum aliaque viscera CONFORTANTIBUS & coctionem promoventibus; qualia sunt conserv. pulp. citr. electuar. diacor. confect. alkerm. Zingib. nux mosch. in Ind. condit. cortic. citr. aurant. acor. ver. condit. spec. aromat. rosat. diamb. extr. lign. aloës, acor. ver. essent.

essent ambr. lign. aloës, emulsio cordialis chimica *D. D. Wedelii*, olea aromatica, radices, herbæ & flores stomachales, semina aromatica, cinamomum & omnia aromata. Formulas addimus sequentes.

℞. conserv. flor. anth. meliss. a. ʒj. confect. alkerm. ʒʒ. spec. rosat. novell. diamb. a. ʒj. sirup. corallor. q. f. M. F. l. a. Bolus.

℞. Spec. diamb. aromat. rosat. a. ʒʒ. conserv. cortic. citr. saliv. a. ʒiij. nuc. mosch. Zingib in Ind. condit. a. ʒʒ. pulv. stomach. *D. Sperling.* ʒj. cinamom. semin. anis. cubebar. a. ʒj. ext. lign. aloës. acor. ver. a. gr. xxiv. confect. alkerm. compl. ʒiij. ol. cinamom. gt. iv. essent. stomachal. *D. D. Sperl.* ʒj. sacchar. canar. in aq. cinamom. cydon. ʒij. aq. meliss. scenic. a. q. f. solut. ʒv. M. F. l. a. morfuli.

℞. Rad. gentian. ʒij. meliss. m. ij. flor. spic. m. j. semin. anis. cortic. aurant. a. ʒij. galang. cinamom. a. ʒʒ. nuc. mosch. ʒiij. caryoph. ʒij. fals. scenicul. ʒj. M. concis. cont. g. m. D. S. species pro vino.

X X V.

EXTERNÆ & TOPICÆ apponere hîc voluimus, licet his ipsis in curanda febre nostra non nimium tribuamus, unde post interna demum eadem recensemus. Applicantur autem partim regioni stomachali, partim pulsibus manuum, partim dorso. Stomacho quidem emplastra, cataplasmata & linimenta ex stomachicis, carminativis & aromaticis parata, qualia sunt empl. de crust. pan. de quo notandum, quod post applicationem aliquos producat dolores, empl. de bacc. laur., spec. pro cataplasmate de fermento *Mysf.* myrrha, Zedoaria, caryophylli, NMta, olea aromatica &c. Pulsibus imponuntur epithemata ex radice urticæ cum aceto & similibus. Singulare experimentum vid. apud *Petrum Borell. centur. 1. observ. 32. p. 40.* item apud *Robert. Boyle lib. de utilit. natural. philosoph. c. 10. sect. 5. part. 2.* Dorso linimenta ex unguent.

C

ner-

nervin. pingved. human. castor. & oleis aromaticis, it. ex spir. sal. ammon. cum spirit. C. C. parata possunt inungi.

X X V I.

Ordinem vivendi quod attinet, sit in eo AER purus, temperatus & ad caliditatem vergens. CIBI sint facilis coctionis ac succi puri, condiri possunt rosmarino, aniso, fœniculo, caryophyllis & similibus, vitentur nimis humidi, coctu difficiles & chylum viscidum generantes, ut fructus horarii, carnes fumo induratae, nimis pingues ac salitæ, lac, dulcia saccharata, flatulenta & similia. POTUS sit cerevisia benè defæcata, vini quoque moderatus usus convenit, potus theæ etiam conducit & hic non exiguum præbere potest commodum. SOMNO indulgendum est moderato. VIGILIÆ nimis absint. MOTUS sit ante & post pastum conveniens, non excessivus. QUIETE utendum non verò nimis. VENUS sit modica. ANIMI PATHEMATA planè relegendur.

Habes jam L. B. mea de præsentis affectu cogitata, quæ si placuerint, mihi gratulor, sin minus, corrige, meliora lubens asumo. DEO interim ter maximo, cujus clementissima benedictione mea hætenus tractavi studia, gratias pro concessis viribus persolvo æternas, Illi sit

LAUS, HONOR ET GLORIA.

COROLLARIA.

I.

P Artes humani corporis succo per nervos ad easdem delato nutriri, qui nobis obtrudunt, sua potius figmenta, quàm veritatis fundamenta proferunt.

II.

Clysteres verè nutrientes non dantur, lacteis enim omninò carent crassa intestina; Et præterea EX CLOACA NON COMMODE POTEST FIERI CULINA.

III.

Mania causam materialem esse principium salinum acidum exaltatum tamen Et volatilisatum, tam ex signis Et symptomatibus, quàm curatione patet.

C 2

IV. Ver-

COROLLARIA I V.
Vermium juxta Veteres generatio homogenea risu meritò est. explodenda.

V.
Tinctura solis sive auri vera ac irreducibiles an à quodam parari possint, maxime dubito.

V I.
Plures ab excessu in bibendo quàm edendo oriuntur morbi.

V I I.
Infantes ex mammis lac elicere per suctionem, saniori rationi est contrarium.

IV. Ver